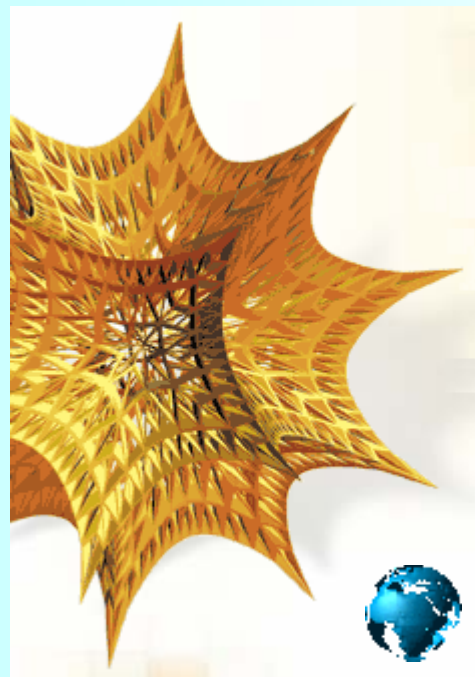

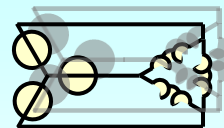
Теорија електричних кола на Енергетском одсеку

$$\underline{U}_0 = \frac{\underline{U}_a + \underline{U}_b + \underline{U}_c}{3}$$

$$\underline{U}_1 = \frac{\underline{U}_a + a\underline{U}_b + a^2\underline{U}_c}{3}$$

$$\underline{U}_2 = \frac{\underline{U}_a + a^2\underline{U}_b + a\underline{U}_c}{3}$$

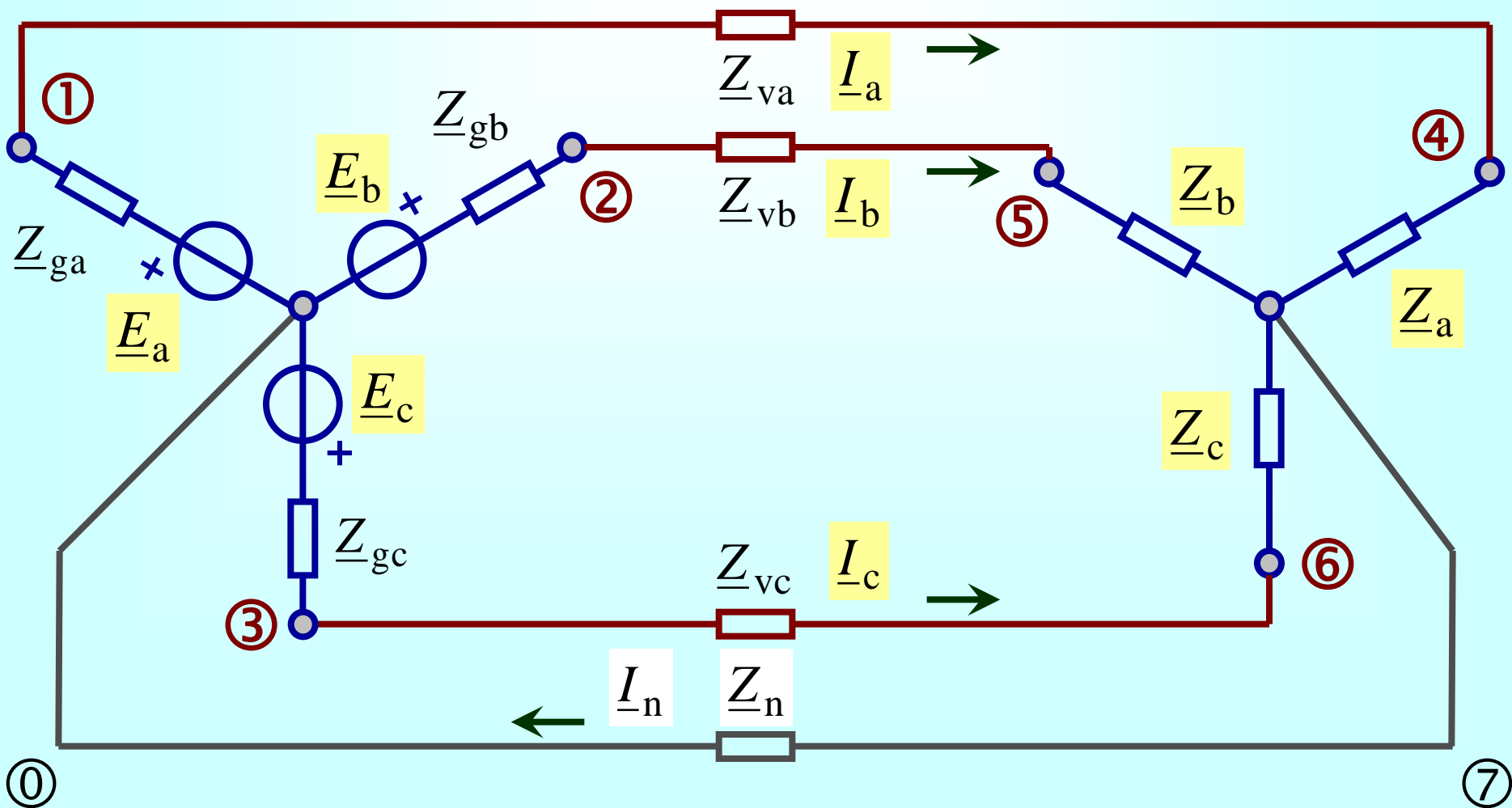
Симетричне компоненте

временски непроменљивих, линеарних,
трофазних кола са устаљеним
простопериодичним одзивом

Циљ, покретач (мотив), замисао (идеја)

- Решити **неуравнотежена** трофазна кола
- Решавати простије заменске **једнофазне** шеме уместо сложених трофазних
- Представити **несиметричне** трофазне системе напона и струја помоћу заменских **симетричних** система и искористити развијен поступак за решавање симетричних трофазних кола

Неуравнотежено 3Ф коло Y-Y

Матрице трофазног Y-Y кола

$$\mathbf{E} = \begin{bmatrix} \underline{E}_a \\ \underline{E}_b \\ \underline{E}_c \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{U} = \begin{bmatrix} \underline{U}_a \\ \underline{U}_b \\ \underline{U}_c \end{bmatrix}$$

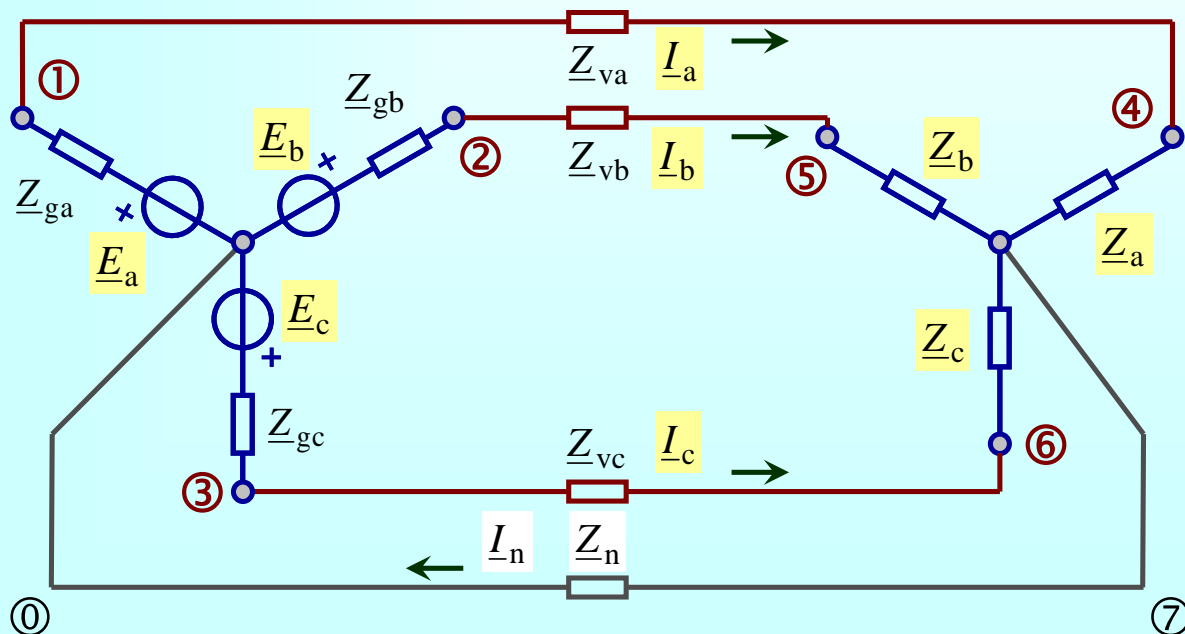
$$\mathbf{U}_p = \begin{bmatrix} \underline{U}_{pa} \\ \underline{U}_{pb} \\ \underline{U}_{pc} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{I} = \begin{bmatrix} \underline{I}_a \\ \underline{I}_b \\ \underline{I}_c \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_g = \begin{bmatrix} \underline{Z}_{ga} & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_{gb} & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_{gc} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_v = \begin{bmatrix} \underline{Z}_{va} & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_{vb} & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_{vc} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_p = \begin{bmatrix} \underline{Z}_{pa} & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_{pb} & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_{pc} \end{bmatrix}$$

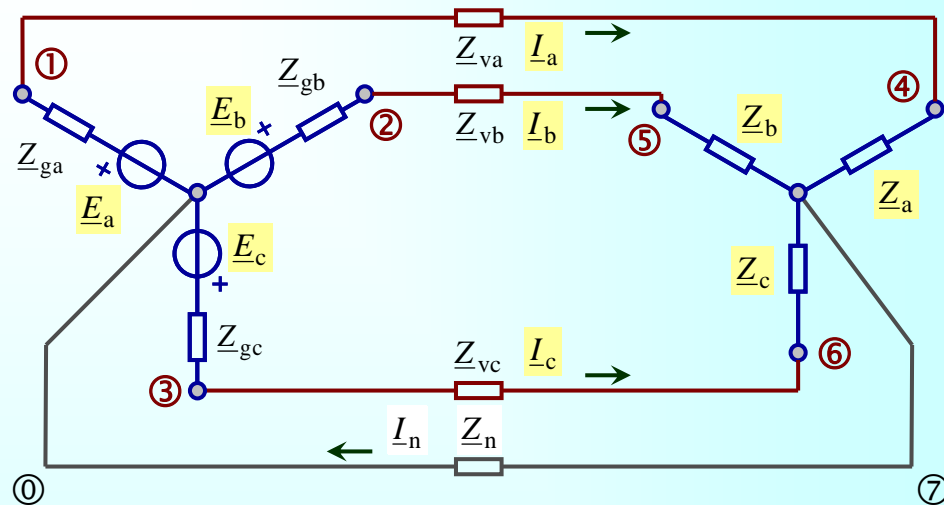
Једначине неуравнотеженог кола

$$\underline{I}_a + \underline{I}_b + \underline{I}_c = \underline{I}_n$$

$$-\underline{U}_a + \underline{Z}_{va} \underline{I}_a + \underline{U}_{pa} + \underline{Z}_n \underline{I}_n = 0$$

$$-\underline{U}_b + \underline{Z}_{vb} \underline{I}_b + \underline{U}_{pb} + \underline{Z}_n \underline{I}_n = 0$$

$$-\underline{U}_c + \underline{Z}_{vc} \underline{I}_c + \underline{U}_{pc} + \underline{Z}_n \underline{I}_n = 0$$

$$\underline{U}_a + \underline{Z}_{ga} \underline{I}_a = \underline{E}_a$$

$$\underline{U}_{pa} - \underline{Z}_a \underline{I}_a = 0$$

$$\underline{U}_a = \underline{U}_{10}$$

$$\underline{U}_{pa} = \underline{U}_{47}$$

$$\underline{U}_b + \underline{Z}_{gb} \underline{I}_b = \underline{E}_b$$

$$\underline{U}_{pb} - \underline{Z}_b \underline{I}_b = 0$$

$$\underline{U}_b = \underline{U}_{20}$$

$$\underline{U}_{pb} = \underline{U}_{57}$$

$$\underline{U}_c + \underline{Z}_{gc} \underline{I}_c = \underline{E}_c$$

$$\underline{U}_{pc} - \underline{Z}_c \underline{I}_c = 0$$

$$\underline{U}_c = \underline{U}_{30}$$

$$\underline{U}_{pc} = \underline{U}_{67}$$

Фазне струје су једнаке линијским

Преобликовање у матрице

$$-\underline{U}_a + \underline{Z}_{va} \underline{I}_a + \underline{U}_{pa} + \underline{Z}_n \underline{I}_n = 0$$

$$-\underline{U}_b + \underline{Z}_{vb} \underline{I}_b + \underline{U}_{pb} + \underline{Z}_n \underline{I}_n = 0$$

$$-\underline{U}_c + \underline{Z}_{vc} \underline{I}_c + \underline{U}_{pc} + \underline{Z}_n \underline{I}_n = 0$$

$$-\begin{bmatrix} \underline{U}_a \\ \underline{U}_b \\ \underline{U}_c \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \underline{Z}_{va} \underline{I}_a \\ \underline{Z}_{vb} \underline{I}_b \\ \underline{Z}_{vc} \underline{I}_c \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \underline{U}_{pa} \\ \underline{U}_{pb} \\ \underline{U}_{pc} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \underline{Z}_n (\underline{I}_a + \underline{I}_b + \underline{I}_c) \\ \underline{Z}_n (\underline{I}_a + \underline{I}_b + \underline{I}_c) \\ \underline{Z}_n (\underline{I}_a + \underline{I}_b + \underline{I}_c) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$\underline{U}_a + \underline{Z}_{ga} \underline{I}_a = \underline{E}_a$$

$$\underline{U}_b + \underline{Z}_{gb} \underline{I}_b = \underline{E}_b$$

$$\underline{U}_c + \underline{Z}_{gc} \underline{I}_c = \underline{E}_c$$

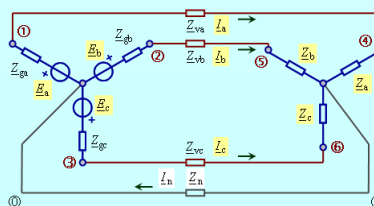
$$\begin{bmatrix} \underline{U}_a \\ \underline{U}_b \\ \underline{U}_c \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \underline{Z}_{ga} \underline{I}_a \\ \underline{Z}_{gb} \underline{I}_b \\ \underline{Z}_{gc} \underline{I}_c \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \underline{E}_a \\ \underline{E}_b \\ \underline{E}_c \end{bmatrix}$$

$$\underline{U}_{pa} - \underline{Z}_a \underline{I}_a = 0$$

$$\underline{U}_{pb} - \underline{Z}_b \underline{I}_b = 0$$

$$\underline{U}_{pc} - \underline{Z}_c \underline{I}_c = 0$$

$$\begin{bmatrix} \underline{U}_{pa} \\ \underline{U}_{pb} \\ \underline{U}_{pc} \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} \underline{Z}_a \underline{I}_a \\ \underline{Z}_b \underline{I}_b \\ \underline{Z}_c \underline{I}_c \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

Матричне једначине Y-Y кола

$$-\mathbf{U} + \mathbf{Z}_v \mathbf{I} + \mathbf{U}_p + \begin{bmatrix} \underline{Z}_n & \underline{Z}_n & \underline{Z}_n \\ \underline{Z}_n & \underline{Z}_n & \underline{Z}_n \\ \underline{Z}_n & \underline{Z}_n & \underline{Z}_n \end{bmatrix} \mathbf{I} = \mathbf{0}$$

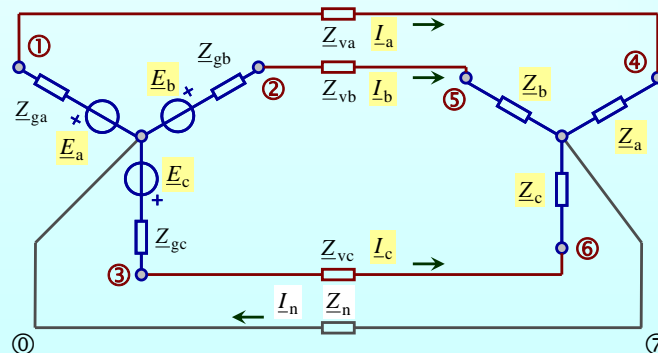
$$-\begin{bmatrix} \underline{U}_a \\ \underline{U}_b \\ \underline{U}_c \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \underline{Z}_{va} I_a \\ \underline{Z}_{vb} I_b \\ \underline{Z}_{vc} I_c \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \underline{U}_{pa} \\ \underline{U}_{pb} \\ \underline{U}_{pc} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \underline{Z}_n (I_a + I_b + I_c) \\ \underline{Z}_n (I_a + I_b + I_c) \\ \underline{Z}_n (I_a + I_b + I_c) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{U} + \mathbf{Z}_g \mathbf{I} = \mathbf{E}$$

$$\begin{bmatrix} \underline{U}_a \\ \underline{U}_b \\ \underline{U}_c \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \underline{Z}_{ga} I_a \\ \underline{Z}_{gb} I_b \\ \underline{Z}_{gc} I_c \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \underline{E}_a \\ \underline{E}_b \\ \underline{E}_c \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{U}_p - \mathbf{Z} \mathbf{I} = \mathbf{0}$$

$$\begin{bmatrix} \underline{U}_{pa} \\ \underline{U}_{pb} \\ \underline{U}_{pc} \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} \underline{Z}_a I_a \\ \underline{Z}_b I_b \\ \underline{Z}_c I_c \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_g = \begin{bmatrix} \underline{Z}_{ga} & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_{gb} & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_{gc} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_v = \begin{bmatrix} \underline{Z}_{va} & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_{vb} & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_{vc} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_p = \begin{bmatrix} \underline{Z}_{pa} & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_{pb} & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_{pc} \end{bmatrix}$$

Матрице импеданси у сложенијим моделима, када се узимају у обзир **спреге**, могу имати све чланове а не само дијагоналне чланове

Замисао Фортески (Fortescue)

- Сваки члан трофазног система напона или струја разложити на **три** сабирка
- Први сабирци треба да чине систем фазора истог аргумента (*унифазни*)
- Други сабирци треба да чине симетричан *директан* систем напона или струја
- Трећи сабирци треба да чине симетричан *инверзан* систем напона или струја

Разлагање Фортески

$$\underline{U}_a = \frac{\underline{U}_a + \underline{U}_b + \underline{U}_c}{3} + \frac{\underline{U}_a + a\underline{U}_b + a^2\underline{U}_c}{3} + \frac{\underline{U}_a + a^2\underline{U}_b + a\underline{U}_c}{3}$$

$$\underline{U}_b = \frac{\underline{U}_a + \underline{U}_b + \underline{U}_c}{3} + a^2 \frac{\underline{U}_a + a\underline{U}_b + a^2\underline{U}_c}{3} + a \frac{\underline{U}_a + a^2\underline{U}_b + a\underline{U}_c}{3}$$

$$\underline{U}_c = \frac{\underline{U}_a + \underline{U}_b + \underline{U}_c}{3} + a \frac{\underline{U}_a + a\underline{U}_b + a^2\underline{U}_c}{3} + a^2 \frac{\underline{U}_a + a^2\underline{U}_b + a\underline{U}_c}{3}$$

унифазан

zero sequence

директан

positive sequence

инверзан

negative sequence

Симетричне компоненте

$$\underline{U}_a = \underline{U}_0 + \underline{U}_1 + \underline{U}_2$$

$$\underline{U}_b = \underline{U}_0 + \underline{a}^2 \underline{U}_1 + \underline{a} \underline{U}_2$$

$$\underline{U}_c = \underline{U}_0 + \underline{a} \underline{U}_1 + \underline{a}^2 \underline{U}_2$$

$$\underline{U}_0 = \frac{\underline{U}_a + \underline{U}_b + \underline{U}_c}{3}$$

$$\underline{U}_1 = \frac{\underline{U}_a + \underline{a} \underline{U}_b + \underline{a}^2 \underline{U}_c}{3}$$

$$\underline{U}_2 = \frac{\underline{U}_a + \underline{a}^2 \underline{U}_b + \underline{a} \underline{U}_c}{3}$$

$$U_{\text{simetricne}} = \{\underline{U}_0, \underline{U}_1, \underline{U}_2\}$$

komponente

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^2 & \underline{a} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{A}^{-1} = \frac{1}{3} \mathbf{A}^*$$

$$\mathbf{U} = \mathbf{A} \mathbf{U}_s$$

$$\mathbf{U}_s = \mathbf{A}^{-1} \mathbf{U}$$

Symmetrical
components

$$\mathbf{U}_s = \begin{bmatrix} \underline{U}_0 \\ \underline{U}_1 \\ \underline{U}_2 \end{bmatrix}$$

Матрица
симетричних
компоненти

Симетричне компоненте импеданси

$$\left\{ \begin{array}{l} \mathbf{U}_p = \mathbf{Z}\mathbf{I} \\ \mathbf{U}_p = \mathbf{A}\mathbf{U}_{ps} \\ \mathbf{I} = \mathbf{A}\mathbf{I}_s \end{array} \right.$$

$$\mathbf{A}\mathbf{U}_{ps} = \mathbf{Z}(\mathbf{A}\mathbf{I}_s)$$

$$\mathbf{A}^{-1}(\mathbf{A}\mathbf{U}_{ps}) = \mathbf{A}^{-1}(\mathbf{Z}(\mathbf{A}\mathbf{I}_s))$$

$$\mathbf{U}_{ps} = (\mathbf{A}^{-1}\mathbf{Z}\mathbf{A})\mathbf{I}_s$$

$$\mathbf{U}_{ps} = \mathbf{Z}_s\mathbf{I}_s$$

$$\mathbf{Z}_s = \frac{1}{3} \mathbf{A}^* \mathbf{Z} \mathbf{A}$$

**Матрица
симетричних
компоненти
импеданси**

Од интереса је испитати какве су ове матрице за трофазне уређаје који се граде да буду конструктивно симетрични

Примери матрице симетричних КОМПОНЕНТИ ИМПЕДАНСИ

$$\mathbf{Z} = \begin{bmatrix} \underline{Z}_S & \underline{Z}_M & \underline{Z}_m \\ \underline{Z}_m & \underline{Z}_S & \underline{Z}_M \\ \underline{Z}_M & \underline{Z}_m & \underline{Z}_S \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_s = \mathbf{A}^{-1} \mathbf{Z} \mathbf{A} = \begin{bmatrix} \underline{Z}_S + \underline{Z}_M + \underline{Z}_m & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_S + a^2 \underline{Z}_M + a \underline{Z}_m & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_S + a \underline{Z}_M + a^2 \underline{Z}_m \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_n = \begin{bmatrix} \underline{Z}_n & \underline{Z}_n & \underline{Z}_n \\ \underline{Z}_n & \underline{Z}_n & \underline{Z}_n \\ \underline{Z}_n & \underline{Z}_n & \underline{Z}_n \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_{ns} = \mathbf{A}^{-1} \mathbf{Z}_n \mathbf{A} = \begin{bmatrix} 3\underline{Z}_n & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Матричне једначине Y-Y кола преко симетричних компоненти

$$-(\mathbf{A}\mathbf{U}_s) + \mathbf{Z}_v(\mathbf{A}\mathbf{I}_s) + (\mathbf{A}\mathbf{U}_{ps}) + \begin{bmatrix} \underline{Z}_n & \underline{Z}_n & \underline{Z}_n \\ \underline{Z}_n & \underline{Z}_n & \underline{Z}_n \\ \underline{Z}_n & \underline{Z}_n & \underline{Z}_n \end{bmatrix} (\mathbf{A}\mathbf{I}_s) = \mathbf{0}$$

$$(\mathbf{A}\mathbf{U}_s) + \mathbf{Z}_g(\mathbf{A}\mathbf{I}_s) = (\mathbf{A}\mathbf{E}_s)$$

$$(\mathbf{A}\mathbf{U}_{ps}) - \mathbf{Z}(\mathbf{A}\mathbf{I}_s) = \mathbf{0}$$

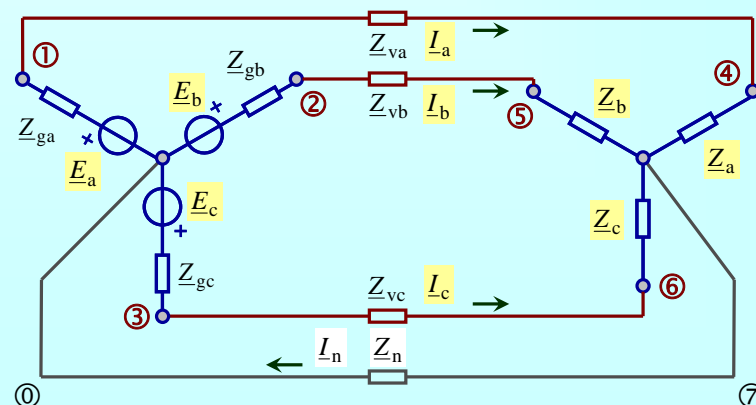
Лева и десна страна једначина се множе са инверзном матрицом

$$\mathbf{A}^{-1} = \frac{1}{3} \mathbf{A}^*$$

$$-\mathbf{U}_s + \mathbf{Z}_{vs}\mathbf{I}_s + \mathbf{U}_{ps} + \begin{bmatrix} 3\underline{Z}_n & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \mathbf{I}_s = \mathbf{0}$$

$$\mathbf{U}_s + \mathbf{Z}_{gs}\mathbf{I}_s = \mathbf{E}_s$$

$$\mathbf{U}_{ps} - \mathbf{Z}_s\mathbf{I}_s = \mathbf{0}$$

Распрезање трофазног кола по симетричним компонентама

- Посебан случај чине кола чији трофазни елементи имају **дијагоналну** матрицу симетричних компоненти импеданси
- Тада се једначине могу написати у скаларном облику тако да свака једначина зависи само од величина **једне** симетричне компоненте: коло се **распреже** по симетричним компонентама

Посебан случај

$$\mathbf{Z}_{gs} = \begin{bmatrix} \underline{Z}_{g0} & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_{g1} & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_{g2} \end{bmatrix}$$

Матрица симетричних
компоненти импеданси
трофазног **генератора**

$$\mathbf{Z}_s = \begin{bmatrix} \underline{Z}_0 & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_1 & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_2 \end{bmatrix}$$

Матрица симетричних
компоненти импеданси
трофазног **потрошача**

$$\mathbf{Z}_{vs} = \begin{bmatrix} \underline{Z}_{v0} & 0 & 0 \\ 0 & \underline{Z}_{v1} & 0 \\ 0 & 0 & \underline{Z}_{v2} \end{bmatrix}$$

Матрица симетричних
компоненти импеданси
трофазног енергетског **вода**

Распрезање Y-Y кола по симетричним компонентама

$$-\underline{U}_0 + \underline{Z}_{v0} \underline{I}_0 + \underline{U}_{p0} + \underline{Z}_{n0} \underline{I}_0 = 0 \quad \underline{Z}_{n0} = 3\underline{Z}_n$$

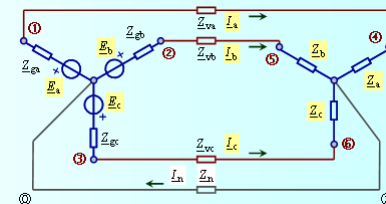
$$\underline{U}_0 + \underline{Z}_{g0} \underline{I}_0 = \underline{E}_0 \quad \underline{U}_{p0} - \underline{Z}_0 \underline{I}_0 = 0$$

$$-\underline{U}_1 + \underline{Z}_{v1} \underline{I}_1 + \underline{U}_{p1} + \underline{Z}_{n1} \underline{I}_1 = 0 \quad \underline{Z}_{n1} = 0$$

$$\underline{U}_1 + \underline{Z}_{g1} \underline{I}_1 = \underline{E}_1 \quad \underline{U}_{p1} - \underline{Z}_1 \underline{I}_1 = 0$$

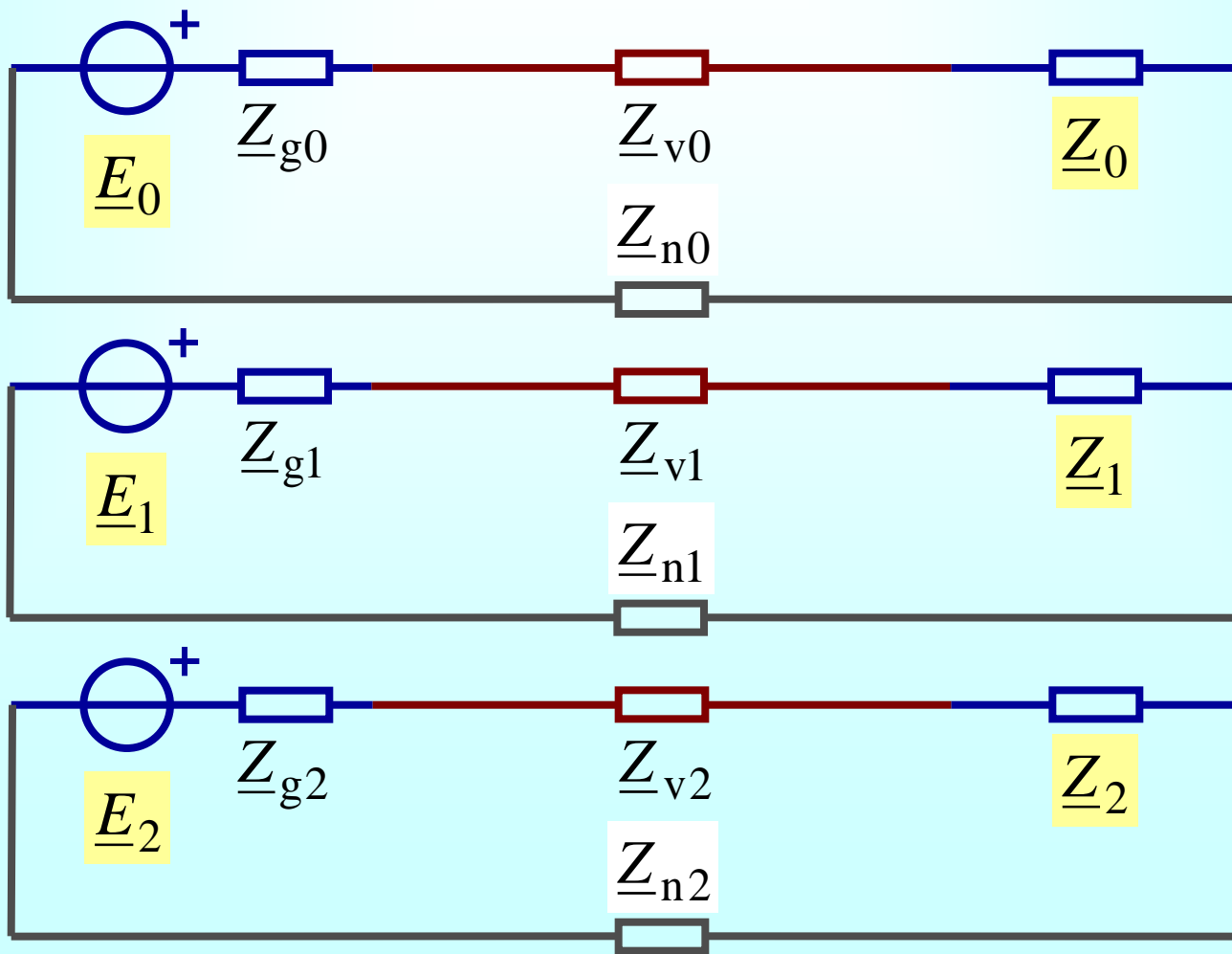
$$-\underline{U}_2 + \underline{Z}_{v2} \underline{I}_2 + \underline{U}_{p2} + \underline{Z}_{n2} \underline{I}_2 = 0 \quad \underline{Z}_{n2} = 0$$

$$\underline{U}_2 + \underline{Z}_{g2} \underline{I}_2 = \underline{E}_2 \quad \underline{U}_{p2} - \underline{Z}_2 \underline{I}_2 = 0$$

За сваки подсистем од три једначине можемо нацртати заменску шему у којој се појављују величине само једне симетричне компоненте, нулте, или директне, или инверзне

Заменске шеме распрезања по симетричним компонентама

Компонентни системи

- Заменске шеме трофазног кола по симетричним компонентама називају се ***компонентни системи***
- Дефинишу се ***импедансе компонентних система*** као количници симетричних компоненти напона и струја
- Импедансе компонентних система се у пракси одређују **мерењем**

Снага 3Ф кола изражена преко симетричних компоненти

$$\underline{S} = \underline{U}_a \underline{I}_a^* + \underline{U}_b \underline{I}_b^* + \underline{U}_c \underline{I}_c^* = P + jQ$$

Напони и струје у једначини за снагу су фазни

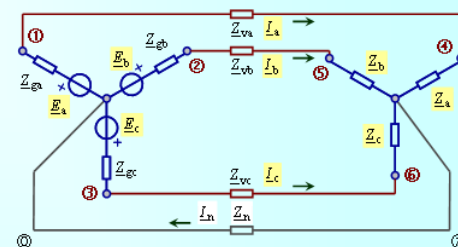
$$\underline{S} = \mathbf{U}^T \mathbf{I}^*$$

$$\underline{S} = (\mathbf{A} \mathbf{U}_s)^T (\mathbf{A} \mathbf{I}_s)^*$$

$$\underline{S} = \mathbf{U}_s^T \mathbf{A}^T \mathbf{A}^* \mathbf{I}_s^*$$

$$\underline{S} = 3 \mathbf{U}_s^T \mathbf{I}_s^*$$

$$\underline{S} = 3 \underline{U}_0 \underline{I}_0^* + 3 \underline{U}_1 \underline{I}_1^* + 3 \underline{U}_2 \underline{I}_2^*$$

Кварови у 3Ф колима

- Кварови у трофазним колима су изразите **несиметрије** трофазних елемената
- Кварови настају услед елементарних непогода (ветрови, поплаве, хладноће, ...)
- Кварови се јављају и као последица промена својстава уређаја услед хабања, неправилне употребе, или старења

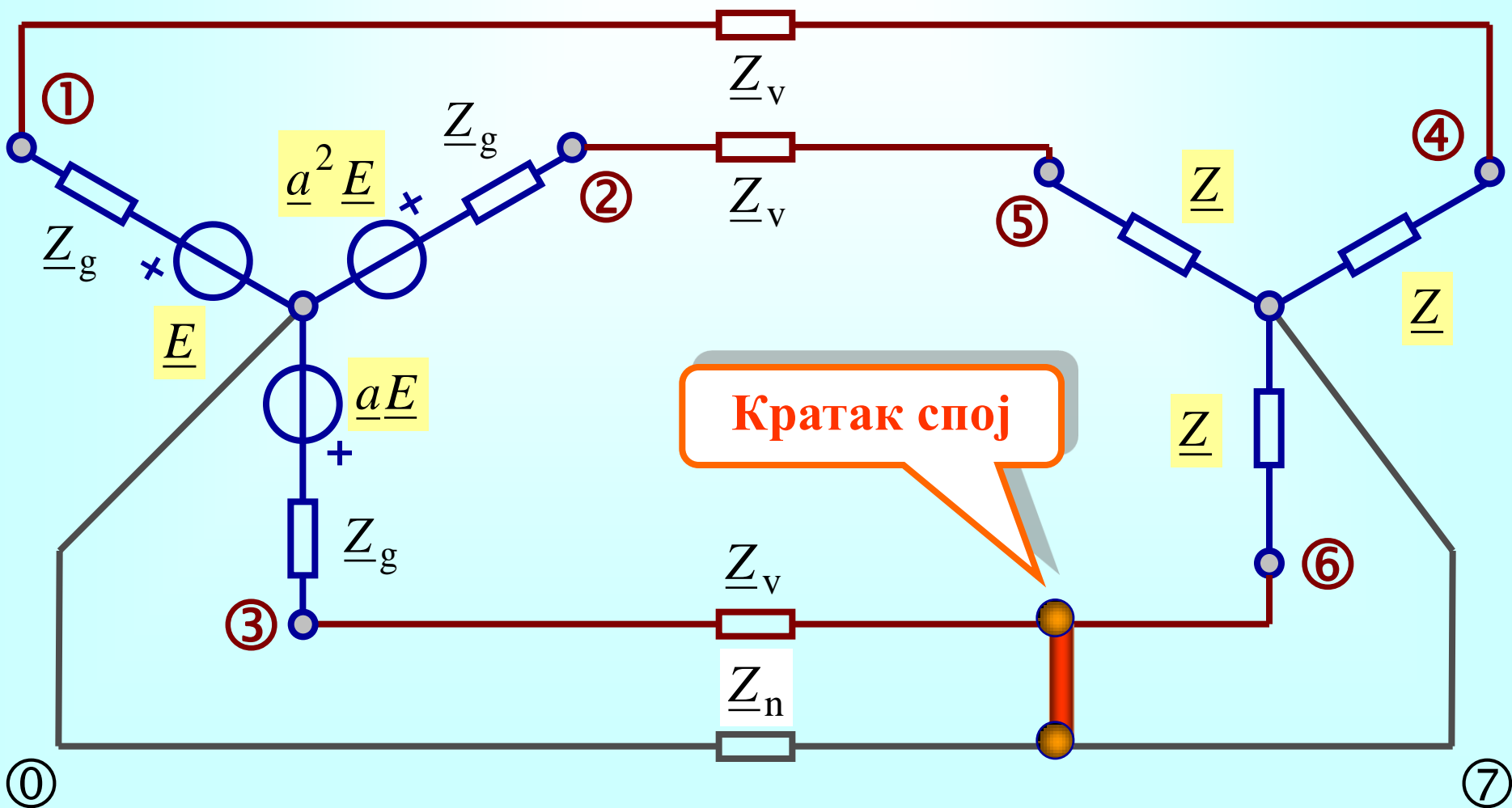
Врсте кварова

- Потпуни **кратак спој** проводника: фазе и нуле (најчешће), две фазе, три фазе
- Делимичан кратак спој проводника
- Потпуни **прекид** једног или више проводника
- Комбиновани квар: и кратки спојеви и прекиди проводника

Анализа кварова

- Кварови се прегледно могу анализирати помоћу **симетричних компоненти**
- Посебно се анализирају идеализовани кварови, на пример идеалан кратак спој фазног проводника и нултог проводника, при чему се сматра да су **остали** трофазни елементи, укључујући и трофазне генераторе, **симетрични**

Пример квара: споја фаза-нула

Питања

- Како гласи матрица симетричних компоненти импеданси пријемника чија је матрица импеданси циклично симетрична?

$$\mathbf{Z} = \begin{bmatrix} \underline{Z}_S & \underline{Z}_M & \underline{Z}_m \\ \underline{Z}_m & \underline{Z}_S & \underline{Z}_M \\ \underline{Z}_M & \underline{Z}_m & \underline{Z}_S \end{bmatrix}$$

Питања

(5) Симетричан трофазни потрошач је повезан у звезду чији делови имају импедансу $\underline{Z}$. Како гласи матрица симетричних компоненти импеданси потрошача?

(5) Резистиван симетричан трофазни потрошач је повезан у звезду чији делови имају импедансу R . Како гласи матрица симетричних компоненти импеданси потрошача?

Задатак (1)

У трофазном електричном колу је дошло до квара и измерен је трофазни систем струја

$$\underline{I}_a = 150 \text{ A} \angle 45^\circ, \underline{I}_b = 250 \text{ A} \angle 150^\circ, \underline{I}_c = 100 \text{ A} \angle 300^\circ.$$

- (а) Одредити симетричне компоненте трофазног система струја.
- (б) Нацртати фазорски дијаграм симетричних компоненти.
- (в) Одредити тренутне вредности симетричних компоненти.

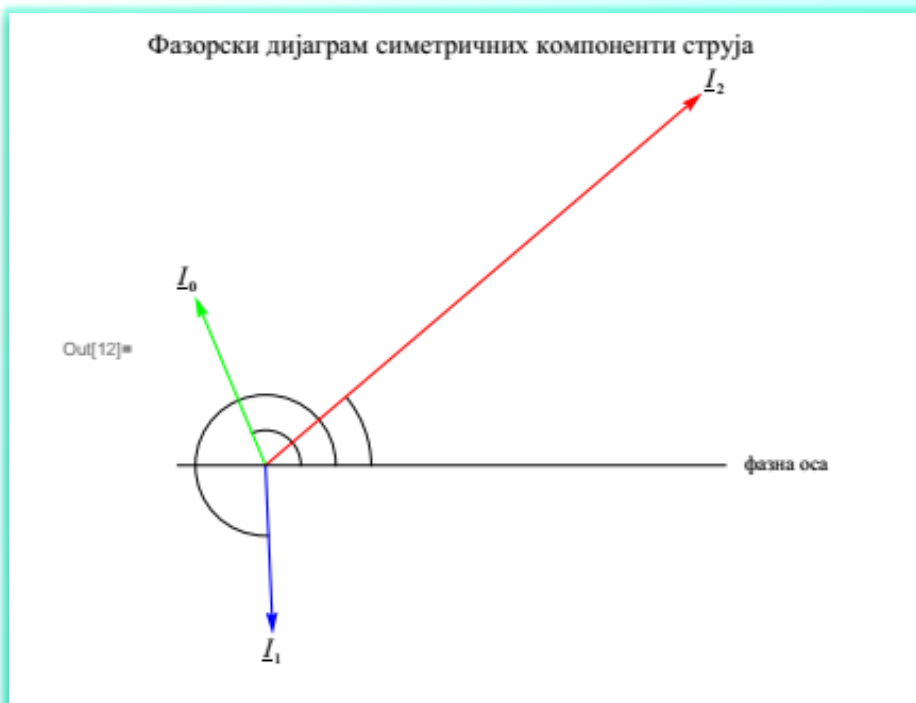
Учестаност је $f = 50 \text{ Hz}$.

Симетричне компоненте трофазног система струја

$$\mathbf{I}_{abc} = \begin{bmatrix} 150e^{j45^\circ} \\ 250e^{j150^\circ} \\ 100e^{j300^\circ} \end{bmatrix}$$

$$\underline{a} = e^{\frac{2\pi}{3}j}$$

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^2 & \underline{a} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{I}_{012} = \mathbf{A}^{-1}\mathbf{I}_{abc} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}^{-1} \cdot \begin{bmatrix} 150e^{j45^\circ} \\ 250e^{j150^\circ} \\ 100e^{j300^\circ} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{I}_{012} = \begin{pmatrix} 52.1991 \angle 112.703^\circ \\ 48.0206 \angle -87.5867^\circ \\ 163.205 \angle 40.4521^\circ \end{pmatrix}$$

Тренутне вредности симетричних компоненти

$$\mathbf{I}_{012} = \begin{pmatrix} 52.1991 \angle 112.703^\circ \\ 48.0206 \angle -87.5867^\circ \\ 163.205 \angle 40.4521^\circ \end{pmatrix}$$

$$f = 50 \text{ Hz}$$

$$i_0(t) = 52.199\sqrt{2} \cos(2\pi ft + 112.703^\circ)$$

$$i_1(t) = 48.0206\sqrt{2} \cos(2\pi ft - 87.5867^\circ)$$

$$i_2(t) = 163.205\sqrt{2} \cos(2\pi ft + 40.4521^\circ)$$

Задатак (2)

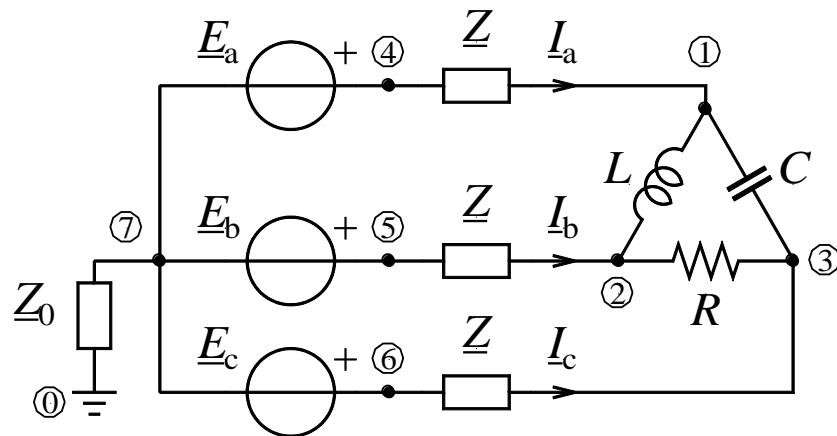
Вредности елемената трофазног електричног кола са слике су познате. Трофазни потрошач је повезан у троугао, а чине га отпорник, кондензатор и калем чији су параметри повезани изразима

$$C = \frac{1}{\sqrt{3}R\omega}, \quad L = \frac{\sqrt{3}R}{\omega}.$$

Симетричан трофазни генератор је повезан у звезду, а његови напони чине директан симетричан трофазни систем напона $\{e_a, e_b, e_c\}$ и $e_a(t) = \sqrt{2}E \cos(\omega t + \theta)$.

Одредити

- (5) симетричне компоненте трофазног система напона генератора,
- (5) симетричне компоненте трофазног система линијских струја, и
- (5) реактивну снагу потрошача.

Симетричне компоненте трофазног система напона генератора

$$C = \frac{1}{\sqrt{3}R\omega} \quad L = \frac{\sqrt{3}R}{\omega}$$

$$\underline{E}_a$$
$$\underline{E}_b = \underline{E}_a e^{-\frac{2\pi}{3}j}$$
$$\underline{E}_c = \underline{E}_a e^{-\frac{4\pi}{3}j}$$

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}$$

$$\underline{a} = e^{\frac{2\pi}{3}j}$$

$$\mathbf{E}_{012} = \mathbf{A}^{-1} \begin{bmatrix} \underline{E}_a \\ \underline{E}_b \\ \underline{E}_c \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}^{-1} \cdot \begin{bmatrix} \underline{E}_a \\ \underline{E}_b \\ \underline{E}_c \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{E}_{012} = \begin{pmatrix} 0 \\ \underline{E}_a \\ 0 \end{pmatrix}$$

Симетричне компоненте трофазног система линијских струја

$$-\underline{I}_a + \frac{\underline{E}_a - \underline{V}_1}{\underline{Z}} = 0$$

$$-\underline{I}_b + \frac{\underline{E}_b - \underline{V}_2}{\underline{Z}} = 0$$

$$-\underline{I}_c + \frac{\underline{E}_c - \underline{V}_3}{\underline{Z}} = 0$$

$$\mathbf{I}_{abc} = \begin{bmatrix} \underline{I}_a \\ \underline{I}_b \\ \underline{I}_c \end{bmatrix}$$

$$-\underline{I}_a + \frac{\underline{V}_1 - \underline{V}_2}{j\omega L} + j\omega C (\underline{V}_1 - \underline{V}_3) = 0$$

$$-\underline{I}_b + \frac{\underline{V}_2 - \underline{V}_1}{j\omega L} + \frac{\underline{V}_2 - \underline{V}_3}{R} = 0$$

$$-\underline{I}_c + \frac{\underline{V}_3 - \underline{V}_2}{R} + j\omega C (\underline{V}_3 - \underline{V}_1) = 0$$

$$\underline{I}_a = \frac{\underline{E}_a}{R + \underline{Z}}$$

$$\underline{I}_b = -\frac{(-1)^{1/3} \underline{E}_a}{R + \underline{Z}}$$

$$\underline{I}_c = \frac{j(j + \sqrt{3}) \underline{E}_a}{2(R + \underline{Z})}$$

$$\underline{V}_1 = \frac{\underline{E}_a R}{R + \underline{Z}}$$

$$\underline{V}_2 = -\frac{(-1)^{1/3} \underline{E}_a R}{R + \underline{Z}}$$

$$\underline{V}_3 = \frac{(-1)^{2/3} \underline{E}_a R}{R + \underline{Z}}$$

$$\mathbf{I}_{012} = \mathbf{A}^{-1} \mathbf{I}_{abc} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}^{-1} \cdot \begin{bmatrix} \underline{I}_a \\ \underline{I}_b \\ \underline{I}_c \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{I}_{012} = \begin{bmatrix} 0 \\ \frac{\underline{E}_a}{R + \underline{Z}} \\ 0 \end{bmatrix}$$

Реактивна снага потрошача

$$\underline{E}_a = E_a e^{j\theta}$$

$$\underline{Z} = R_{\text{lin}} + jX_{\text{lin}}$$

$$\underline{S} = \frac{|\underline{V}_1 - \underline{V}_2|^2}{(j\omega L)^*} + \frac{|\underline{V}_2 - \underline{V}_3|^2}{(R)^*} + \frac{|\underline{V}_3 - \underline{V}_1|^2}{\left(\frac{1}{j\omega C}\right)^*} = \frac{3E_a^2 R}{|\mathbf{R} + \mathbf{R}_{\text{lin}} + jX_{\text{lin}}|^2}$$

$$\underline{S} = P + jQ$$

$$P = \frac{3E_a^2 R}{(\mathbf{R} + \mathbf{R}_{\text{lin}})^2 + X_{\text{lin}}^2}$$

$$Q = 0$$

$$Q = 0$$

Задатак (3)

У трофазном електричном колу је дошло до квара и одређене су симетричне компоненте трофазног система струја

$$\underline{I}_0 = 52 \text{ A} \angle 112^\circ, \underline{I}_1 = 48 \text{ A} \angle -88^\circ, \underline{I}_2 = 163 \text{ A} \angle 40^\circ.$$

- (a) Одредити трофазни систем струја.
- (б) Нацртати фазорски дијаграм трофазног система струја.
- (в) Одредити тренутне вредности трофазног система струја.

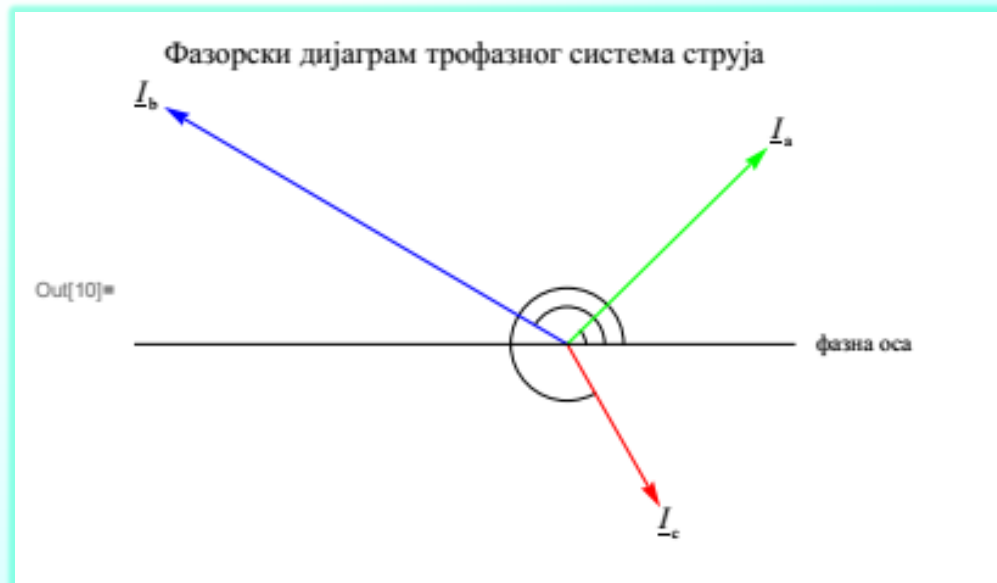
Учестаност је $f = 50 \text{ Hz}$.

Трофазни систем струја

$$\mathbf{I}_{012} = \begin{bmatrix} 52e^{j112^\circ} \\ 48e^{-j88^\circ} \\ 163e^{j40^\circ} \end{bmatrix}$$

$$\underline{a} = e^{\frac{2\pi}{3}j}$$

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{I}_{abc} = \mathbf{A} \cdot \mathbf{I}_{012} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 52e^{j112^\circ} \\ 48e^{-j88^\circ} \\ 163e^{j40^\circ} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{I}_{abc} = \begin{pmatrix} 149.969 \angle 44.4479^\circ \\ 249.479 \angle 149.533^\circ \\ 100.002 \angle -60.3103^\circ \end{pmatrix}$$

Тренутне вредности трофазног система струја

$$\mathbf{I}_{abc} = \begin{pmatrix} 149.969 \angle 44.4479^\circ \\ 249.479 \angle 149.533^\circ \\ 100.002 \angle -60.3103^\circ \end{pmatrix}$$

$$f = 50 \text{ Hz}$$

$$i_a(t) = 149.969\sqrt{2} \cos(2\pi ft + 44.4479^\circ)$$

$$i_b(t) = 249.479\sqrt{2} \cos(2\pi ft + 149.533^\circ)$$

$$i_c(t) = 100.002\sqrt{2} \cos(2\pi ft - 60.3103^\circ)$$

Задатак (4)

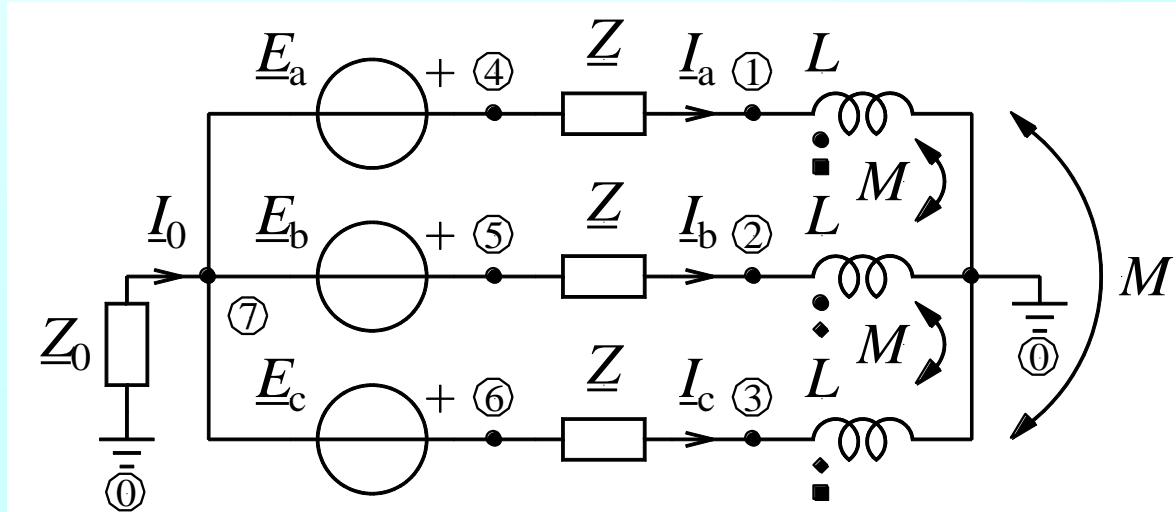
Вредности елемената трофазног електричног кола са слике су познате.

Трофазни потрошач је повезан у звезду, а чине га три спрегнута калема сопствених индуктивности L и међусобних индуктивности M .

Симетричан трофазни генератор је повезан у звезду, а његови напони чине инверзан симетричан трофазни систем напона $\{e_a, e_b, e_c\}$ и $e_a = \sqrt{2}E \cos(\omega t + \theta)$.

Одредити

- (5) симетричне компоненте трофазног система напона генератора,
- (5) симетричне компоненте трофазног система линијских струја, и
- (5) симетричне компоненте импеданси потрошача.

Симетричне компоненте трофазног система напона генератора

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}$$

$$\underline{a} = e^{\frac{2\pi}{3}j}$$

$$\underline{E}_a$$

$$\underline{E}_b = \underline{E}_a e^{\frac{2\pi}{3}j}$$

$$\underline{E}_c = \underline{E}_a e^{\frac{4\pi}{3}j}$$

$$\mathbf{E}_{012} = \mathbf{A}^{-1} \begin{bmatrix} \underline{E}_a \\ \underline{E}_b \\ \underline{E}_c \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}^{-1} \cdot \begin{bmatrix} \underline{E}_a \\ \underline{E}_b \\ \underline{E}_c \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{E}_{012} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \underline{E}_a \end{pmatrix}$$

Једначине... Линијске струје...

$$\underline{I}_0 = \underline{I}_a + \underline{I}_b + \underline{I}_c$$

$$\underline{E}_a = \underline{Z}\underline{I}_a + \underline{U}_1 + \underline{Z}_0\underline{I}_0$$

$$\underline{E}_b = \underline{Z}\underline{I}_b + \underline{U}_2 + \underline{Z}_0\underline{I}_0$$

$$\underline{E}_c = \underline{Z}\underline{I}_c + \underline{U}_3 + \underline{Z}_0\underline{I}_0$$

$$\underline{U}_1 = j\omega L\underline{I}_a + j\omega M\underline{I}_b + j\omega M\underline{I}_c$$

$$\underline{U}_2 = j\omega M\underline{I}_a + j\omega L\underline{I}_b + j\omega M\underline{I}_c$$

$$\underline{U}_3 = j\omega M\underline{I}_a + j\omega M\underline{I}_b + j\omega L\underline{I}_c$$

$$\underline{I}_0 = 0$$

$$\underline{I}_a = \frac{\underline{E}_a}{\underline{Z} + j(L - M)\omega}$$

$$\underline{I}_b = \frac{j(j + \sqrt{3})\underline{E}_a}{2(\underline{Z} + j(L - M)\omega)}$$

$$\underline{I}_c = -\frac{(-1)^{1/3}\underline{E}_a}{\underline{Z} + j(L - M)\omega}$$

$$\underline{U}_1 = \frac{\underline{E}_a(L - M)\omega}{-j\underline{Z} + (L - M)\omega}$$

$$\underline{U}_2 = \frac{j(j + \sqrt{3})\underline{E}_a(L - M)\omega}{-2j\underline{Z} + 2(L - M)\omega}$$

$$\underline{U}_3 = -\frac{(-1)^{1/3}\underline{E}_a(L - M)\omega}{-j\underline{Z} + (L - M)\omega}$$

Симетричне компоненте трофазног система линијских струја

$$\mathbf{I}_{abc} = \begin{bmatrix} \underline{I}_a \\ \underline{I}_b \\ \underline{I}_c \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{\underline{E}_a}{\underline{Z} + j(L-M)\omega} \\ \frac{j(j + \sqrt{3})\underline{E}_a}{2(\underline{Z} + j(L-M)\omega)} \\ -\frac{(-1)^{1/3}\underline{E}_a}{\underline{Z} + j(L-M)\omega} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{I}_{012} = \mathbf{A}^{-1}\mathbf{I}_{abc} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & \underline{a}^{-1} & \underline{a}^{-2} \\ 1 & \underline{a} & \underline{a}^2 \end{bmatrix}^{-1} \cdot \begin{bmatrix} \underline{I}_a \\ \underline{I}_b \\ \underline{I}_c \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{I}_{012} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \frac{\underline{E}_a}{i(L-M)\omega + \underline{Z}} \end{pmatrix}$$

Симетричне компоненте импеданси потрошача

$$\mathbf{Z} = \begin{bmatrix} j\omega L & j\omega M & j\omega M \\ j\omega M & j\omega L & j\omega M \\ j\omega M & j\omega M & j\omega L \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Z}_s = \mathbf{A}^{-1} \mathbf{Z} \mathbf{A}$$

$$\mathbf{Z}_s = \begin{pmatrix} i(L + 2M)\omega & 0 & 0 \\ 0 & i(L - M)\omega & 0 \\ 0 & 0 & i(L - M)\omega \end{pmatrix}$$